

اسلام گنجینہ

۷۱

نفاذی : دینی برعایت : عملی سرور : ور

جلد : ۴ صافی : ۵۶ ۹۹۰ ہادی الانحر ۱۳۳۶ ۱۳۳۵
مدیری : حلیم ثابت

جاد : ۵

قرآنہ کریم

سورۃ نسا ۱۴۷ بحی آیتدن ۵۶ آیتہ قدر معیومہ ترجمہ
[حاشیاتی مفہوم قرآن]
مستوری مرحوم رفعت

مفسر : امیر

مدرس شرف الدین

ذیل قن ایہ توقی

امیر

احمد زیا

اوقاف اسلامہ ، وزہی

مدرسہ

صاحب السرم و قاری

عظیم

خطباتك احتوا ایچہی لازم کان موعظہ قدیمہ برقمونہ

غزنیہ تاخذ خصوصات ایچون اذارہ ماموریتہ مراجعت اولمالینر

توزیع ری زمان کتب خانہ سینر

تسخیر می ۱۰۰۰ یارہ در

نجم استقبال مطبوعہ

بوئدند ده عفو ایدوب ارزولرینه موسی نی آچقندن آچقنه تسلیم ایلدک
 (۱۵۳) انلرک عهد و پیمانلری ایچون طوری اوزولرینه وقع ایدوب (سجده
 ایله باب بلده کیرک و سبت کونی ایشلمه یک) دهرک کندیلرندن محکم عهد
 و پیمان الدق (۱۵۴) انلر بو عهد و میثاقلری بوزدقلری والاهک آتای انکار
 ایتدکلری و انیانی بفر حق قتل ایلدکلری و کفر عنادلرندن طولای جناب
 حقک علم و تفکردن بری ایلدیکی قیللری بیلمه رک (قللریز محفظة علمدر
 سنک سوزلریکی دیکه میز) دیدکلری ایچون دوچار عقوبات اولمیلر. ایچارندن
 یک ازندن ماعدای ایمان ایتر (۱۵۵) بونلر کفرلری و طاحش سوزلری
 سبيله مریمه بهتان عظیم ایتدکلرندن (۱۵۶) الله تعالی نک رسولی عیدی ابن
 مریم حقده (یز مسیحی قل ایتدک) دیدکلرندن طولای ده عقابه سزا اولمیلر

دینک فن ایله توفیق

قرآن جلیل الشان سائر کتب ساهیه کبی هیچ بر مقاومت کورمه رک
 یالکز دنیا به متعلق تبلیغ احکامده بولنش (تورات) و یالکز مسالک کرانه
 اخلاق دستورلری وضع ایلش (انجیل) اولوب کندی منبی اولان الوهیتک
 سلی و ثبوتی مستقر یله تشبیه و تنزیه آرمسند (رب العالمین) اوله رق تجلی
 بیورمش اولدیغی بالاخبار ذات باریغی یرده کی اصنام و کوکده کی اجر امدن
 تجرید و تنزیه ایله بالک برمه حاج عبودیت آجش و بونقطة اساسی دن حرکت ایله
 معارضلرینه تارشو کندی حقیقی مدافعه و تأسیس ایتش اولدیغی دین پاک اولان
 آخرته متعلق اولان اخباراتی منطق خصوصیه داخلند اثبات ایله جدالندن
 مظفرأ یوکلمش و آیات قدسیه سی ایلك دفعه دومق شریفه نائل اولان
 بختیارلری بزدن اول سرچشمه هدایته ایریشدیرمشدر .

بدایتده اقنا دورنده بولان قرآن کریمک مکده فازل اولش اولان سکسان
 آلتی سوره سی توحید ، نبوت ، مبدأ و معاد کی دینک اساساتی تبلیغ ایدیور
 ایدی. حقوق و اجتماعیاته متعلق مباهل یکریمی سکر سوره شریفه دخی مدینه
 منوره ده شرف تزل ایلکله بوراده قرآن کریم مؤید و معظم بر قضا دوری

کفاد المشر . بوایکنجی دوریه عائد احکام قرآنیه یالکز اوچنسدن اولان سائر اقوام نزدند کی فرانین حقوقیه واجتماعیه ایله مقایسه ایدیه بیلوب علوم طبعیه وریاضیه توفیق و تطبیق اولنه میه جفتدن موضوعمزه داخل دکلدرد . بزبور اده یالکز بیغمبرمزه حیات مکیه لرنده نازل اولش اولان آیات کریمه یی دوشونه رک دیرز که : بو آیات کریمه نک وعظ و تبلیغ ایتمش اولدینی اساسات مذکورده حقنده معلوم اولان فن و منطقی دکل قرآن کریمک کندی منطق خصوصیه یی ؛ خشوع دینیسی نظر اعتباره الملق لازمدر . چونکه عمومی فن و منطق اشیا ارمه سنده کی طرز مناسبتی تخری و تفکری تنظیم ایدر . بو آیات کریمه نک الهام ایتدیکی دین ایسه اشیا و حادثاتی طبعیه بر نظر ایله دکل قدسیت عازمه سی آلتندن دخی بر نظر ایله تماشا ایتدیکندن هر حادثه ده ایلك دفعه قدرت الهیه یی مطالعه ایتمکله فن و منطق ایله اصلا مناسبتدار دکلدرد . فن و منطق مادیاتدن انتزاع اولدینی ایچون مادیاتک اسباب و نتائج حکمیه سندن بحث ایله ساحه جولانی مادیات داره سنده منحصر بولور . ماوراء ماده قنک ساحه سندن خارجدر . دین ایسه (عالم امر) دیدیکی بر ماوراء ماده علمی اولدینی خبر ویردیکندن بشقه بر منطق تابعدر . دینک خصوصیتی بر منطقی وارددر . دین بویه عمومی منطقدن طرز نظرده ایرلدینی کی مبدأده دخی بری عقله دیکری وجهه مستند اولدیفندن ایری ایری تلقی ایدلیری لازمدر . موسیقی شناس بستمک نعماتنه حصر نظر ایله صدانک هواسز محله حاصل اولوب اولیه جفتی دوشونمیدیکی گچی هر شیده قدرت فاطرمه یی کورمه یی تلقین ایدن دین دخی کورک کورله سنده ذات بارینک تسبیحی دویوب سبب عادی و طبعیه سی اصلا نظر اعتباره الماز و بوی خفیت و تواضع دینیک نیمه سنه واسطه قیلار . بیلدیرلی سماء دنیانک زینتی و شهابلری ملاء اغلادن استراقه سمع ایدن شیطانلرک رجومی اوله رق تلقی ایدر . و بالعموم بو کچی حادثات کونیه یه برر معانی دینه ویره رک بونلری کندی مقصدینه خدمت ایتدیرر . بوایکی منطق ارمه سنده کی فرقی کوز تمیزلر یا حادثات کونیه یه صرف مرصد دینیدن نظر ایتدیکندن قه دشمن کسیر ویا یالکز بونلرک سبب عادی و طبعیه نه باقدیفندن دینه قارشو لایق دقالیرلر .

یونلره براونجهی قسم اولاق اوزره دین ایله قی توفیق ایتمک ایستیلر علاوه
ایتمک لازمدیر. اسلامی و احلاقدن برچوق کیسه لر بواوغورده اوغراشمش لر
و حق کلام کتابلرینه مباحث عامه ایله باشلایوب یونلره منطق و طبعیاتی
صیقیشدیرمشلردر. تفسیر یازانلردن دخی بومقصدی تعقیب ایدنلر یوق دکلدیر.
مثلا الدبام بر مفسر اولان (قاضی بیضاوی) نلک بوبابده مثال اوله حق برچوق
اقوالی آرمسندن ایکنجی سورة شریفه ده کی (لسوین سبع سموات) ایت گریه سنک
تفسیرنده «اگر ارباب ارساد آیتده اولدینی کبییدی دکل دوقوز نلک اثبات
ایتمش لر دینه لک اولورسه آنلرک بودیدکلری شک و شبهه دن خالی اولماقلا
برابر آیت گریه ده بودقوزی نقی ده یوقدر. مع مافی بویدی به عرش و کرسی
ضم اوله حق اولورسه اختلاف بر طرف ایدلش اولور دیرزه، دیش اولدینی
ذکر اوله بیلرک اوقتیکی ذهنیه کوره قاضی، دین ایله فن ارسنده کی اختلافی
قلمیزه رق بوایکینسی توفیق ایتمک ایسته مش ایدسه کندینسه هیئونک قهاها
برچوق افلاک کشف ایتمش اولدقلری سولتمش اولسیدی عجبا بونلرک
حکاتنه اسامی شرعیه دن داها بشقه هانکی کلرلی اقامه ایده چکدی و عیجا
بوگون اسکی هیئت فرضیه نه کوره قصوص شرعیه نلک تفسیر و توضیحی ایچون
کرک بو کرک تفسیر کیر صاحبک یازمش اولدقلری صحیفه لرک بر قیسی
واریدر [۱]

قرآن کریم مؤسسه دینه نلک ایلغ برترجانی اولدیفندن بوکاخارجدن
قوت ارمه لزوم یوقدر. یوغاری ده عرض اولدینی وجه اوزره کندی
حققی و نبی ذیشانلرک صدق نبوتی حشر و حساب و جنت و جهنم و علمیزده
اعضا و جوارح لک شهادتی و سائر کبی امور دینه نلک اثباتی حقنده هیچ بر
طرفدن استعانه به لزوم قالمقیزین قرآن کریمک خصوصی بلیغ و خشوع دینی
صاحبلی ایچون بتون روحی تسخیر ایدن دلایلری واردر. قرآن کریمک
ذات و صفات باری خصوصنده تعلیم جمهوره معطوف اولان دلیلری باجلله

(۱) بونوله اثرل غزالی و فخر رازی و قاضی بیضاوی کبی بونلرک مقبری طرفندن
یازیلشدر. اکابر متقدمینک بونوله یازیلش کتابلری یوقدر.

خلقت اکلايه بيله چكى كى اولمقله برابر بونلرده عظيم بربلاغت دينه واردركه بو خطايات دينه قارشوسنده وجدانلر خشوع ايله دولوب تماميله قدسيت دينه حكمرما اولور . دينك بوفسونكار منطقي تاثيريله قلب انساني پيشكاه الوهيتده سجده ايدر .

شؤن كونييه تي تعظيم الوهيت مرصندن مطالعه ايله دينك بونلره ويره چكى حكملر ايله بونلرك اسباب عادييه سنى تحرى ايدن ارباب فنك وريدكى حكملر البته مختلف اولور . ارباب دين كونشك طوغوب باتمىنى خشيتله تاقى ايدر . ياغمور ياغمه سندن ؛ روزكار ظهوردن طولايي شكر ايدر . كوش و آي طولونجه نماز قيلار . فورته ، زلزله ، تساقط نجوم ، امراض ساويه وقوعنده كاهلردن توبديه مسارعت ايدر . استسقا ايجون دعا و استغفارى واسطه قيلار .

ياريق قالاردن حويقمه سنى ، طاغلردن طاشك دوشمه سنى (خشية الله) اثرى اوله رق تلقي ايدر . (۲)

بونلرده كى سبب حقيقي وعاديدن ذهول ايله حس دينك تاثيراته تسليم نفس ايلر . فن و منطقك تايمين ايدمه ديكي بو خشوع ديني ايله انسانك قلبي يومونشاز و كوزلرى طانتى باشلر ايله دولاركه دينكده ايتديكي بو اولمقله برابر دينندن ده ايتلين بودر . ديني قه توفيق ايتك ايتيلر مقاصد شرعيه دن تباعد ايتش و ليدقلى كى اكثر يا قاضى بيضاويدن كتر ديكمز يونقاريكي مثال كى يادين ويا فندن قداكارلق ايتك ضرورتى قارشوستده قاليرلر .

خوديت پاشامزك بعض اسلاف هيئت قديميه تي شرع شريفه توفيق ايله تفاسيرى دىخى آكا تطبيق ايتدكلى كى شيندى هيئت جديده يه سالاك اولانلرك بعضيى دىخى بونى شرعه توفيق داعيه سييله (وترى الحيال تحسها جامدة و هى تمر مر السحب و الشمس تجرى لمستقر لها) كى بعض ايتلر ايراد ايدرلر . شرع شريف ايله ايكي سندن ده بريدر . زيرا شرع شريف

(۲) ثم قست تلوكه . . . الآية سورة البقرة

مجرد احكام آلهى بى عبادہ تعليم ايجون اولديقتندين هيئت عالمك بيانى وظيفه شرعدن خارجدير . املهك كيفيتدن سؤال ايدنلره (قل منى موقت للناس) آيت كريمه سيله جواب ويرلسى دىنى بوكا دليل جليدر (۳) ، ديش اولسى يوقاريكى سوزلرمنى تأييد و تأكيد ايدر .

مدرس : شرف الدين

اوقاف اسلاميه موزهسى

انار قديمىي محافظه ايتك ايجون تورك ذهيتك قبول ايتديكى اصول اون طقوزنجى عصرده اوزروباده تأسس ايدن « موزه » اصوللرينه يك بكمز، مملهك برابر شايان دقتدر . بزده بوائلرى حفظ ايدن محيطلار اوچه انقسام ايدىور :

۱ — تربلر . بونلر يالكز مرحوم و مرحومه لرك بكجيسى ظن ايدله مى ، اونلرك متروكانك ده برحافظى عذا ايدله ليدر . نته كيم هر تره ايجنده صندوقه اوزرنده مدفونك صاريق ، سورغوج ، شال ، كمر كې متروكانكى ، تسيدجلرى رحله ايجنده كلام قديملىرى وبونلردن بشقه برقاچ دولاب كوررسكز ، ايسته بوراده مدفونك خارجه دورمىي مناسب اوليان عتارى ، چيه ، چديك ، پايوج ، جكين كې تجهيزاتى وارددر . نته كيم اوقاف موزه سنده تشهير اولغىش اولان شهزاده و سلطانلرك البسهسى ، تجهيزاتى تربلرينك دولابلرندن حيقارلشدر .

۲ — كتيخانه لىز . بونلرده كتابدن بشقه قوپيه انارك اصللرى و واقفك كرك كنديسنك كرك يادكارلرينك قيمتدارلرىي احتوا ايدر . (نصرتيه) جامعنك قوشاق و چهار يارلرى اولوب اك نفيس انار صعتدن معدود اولان (راقم) يازيلرينك قالبلرى راغب پاشا كتيخانه سنده محفوظ ايدى .

۳ — معابد . همان اك تهلكلى اولمقسه برايز اك چوق و متوع انارى

(۲) مقدمه ابن خلدونك فصل سادس ترجمهسى ص ۲۳۰